

společnosti a územních systémů pohraničních oblastí ČR nelze dosud zcela exaktně definovat. Důvodů je víc, za hlavní však považují dynamiku vzniku nových subjektů a vztahů na občanské a institucionální úrovni, jakož i v podnikatelské sféře.

Sudetoněmecká otázka je potenciálně nabitá konfliktností jak z hlediska sociálního (etnická a národnostní stabilita v pohraničí), tak z hlediska geopolitického (integrita ČR a stabilita jejího právního systému i vlastnických vztahů). Výsledky výzkumu naznačují pozitivní trend vnímání tenoménu Německa, ale současně zřetelně zachycují latentní přítomnost historického (či reminiscenčního) faktoru česko-německých vztahů, který do značné míry představuje sudetoněmecká otázka. Právě tento faktor reprezentuje pro obyvatelstvo českého pohraničí akcelerační potenciál možného vzniku nacionalistických postojů jako obranného reflexu, který je možno považovat za kategorii historické paměti české společnosti vůbec, nikoliv pouze v pohraničních oblastech (zkušenosti s požadavky sudetoněmecké národnostní skupiny v někdejší ČSR).

Přestože české obyvatelstvo vnímá sudetoněmecký problém jako součást česko-německých vztahů, je z manifestovaných postojů patrné, že převažující dvě třetiny dotazovaných zřetelně oba pojmy odlišují a chápou diferencovaně jejich obsah v tom smyslu, že negativní postoje k sudetoněmeckým požadavkům neztotožňují automaticky s postojem vůči fenoménu Německa (míněna komplexní podoba jazykové a kulturní oblasti, mocenská role

i ekonomický potenciál). Nicméně za vážnou považují sudetoněmeckou otázku dvě třetiny dotazovaných. V obdobném rozsahu tázaní opakovaně schvalují (byť zčásti s výhradami) vlastní fakt odsunu. Dvě třetiny tázaných současně považují Německo za stát, který ČR neohrožuje. Výsledky naznačují, že postoje obyvatel českého pohraničí k sudetoněmecké otázce nejsou projevem masivního českého nacionalismu ve vztahu k Německu, spíše projevem historické paměti.

K národnostní problematice byl zaměřen příspěvek *J. Balvína*, který se soustředil na definování etické dimenze ve vztahu majoritní populace a romského etnika. Mimo jiné položil otázku, zda-li je možné vůbec uvažovat o nějaké formě porozumění a interetnické tolerance, jestliže se ukazuje na údajích výzkumu postojů většinové populace, že 80 až 90 procent vyjadřuje výrazně negativní hodnocení romského etnika. Řešené etnického napětí spatřuje v odstranění rasistických projevů části majoritní populace a respektování kulturní identity Romů. Následující diskuse ovšem přinesla protichůdné názory odrážející negativní sociální zkušenost s řešením tzv. romské otázky.

Průběh pracovního semináře, který určitým způsobem shrnul výsledky tříletého výzkumu českého pohraničí potvrdil naléhavost potřeby dalšího studia tohoto opět aktuálního námětu. Tentokrát z hlediska formování kvalitativně vyššího stupně přeshraničního společenství.

Václav Houžvička

Slezská univerzita v Opavě

Na Slezské univerzitě v Opavě bylo založeno nové pracoviště. *Ústav společenských věd a tělesné výchovy*.

Ředitelem ústavu byl pro první rok jmenován známý sociolog a historik profesor Z. V. Suda z Univerzity v Pittsburghu. Nyní, po definitivní stabilizaci ústavu, vykonává funkci ředitele psycholog PhDr. B. Koukola, CSc.

Ústav získal předběžný příslib spolupráce řady univerzitních pracovišť českých i zahraničních (Pittsburghská univerzita) a na další

pracoviště, hlavně slovenská, polská a německá, máme v úmyslu se obrátit. Naši výhodou je, že se mezi námi nacházejí jak pracovníci mladí, kteří mají před sebou budoucnost, tak starší, kteří jsou ochotni věnovat své zkušenosti a úsilí práci na našem projektu. Vedle výše zmíněného profesora Zdeňka Sudy a rovněž známého amerického profesora J. Nehněvajsy, který působí na univerzitě v Pittsburghu, má u nás působit na čas profesorka J. Svobodová-Tichá z univerzity v Dunadinu na Novém Zélandě a v lednu 1995 k nám jako interní pracovník přešel PhDr. Jaroslav Kapr, kterého

mnozí znají z prací v oboru sociologie a sociální psychologie z pražských pracovišť.

Ústav na Slezské univerzitě odstartoval přípravu odborníků v oborech společenských věd, je jakýmsi zárodkem budoucí filozofické fakulty. Jedním z prvních významných kroků ústavu je, že vedle toho, že zajišťuje na univerzitě výuku filozofie, sociologie a politologie pro učitelské obory, připravil vznik nového oboru bakalářského studia *veřejná správa*, oboru v cizině známém pod názvem *Public administration*. Letos tento obor odstartoval přijetím téměř půl stovky řádných a stejného počtu distančních studentů.

Slezská univerzita vypracovala a připravuje projekt přípravy pracovníků v administrativě proto, že Severomoravský region je i bude zvláště frekventovaným polem, na kterém se budou střetávat pozitivní i negativní ekonomické tlaky, ovlivňující velké skupiny populace. Zde se bude vytvářet napětí vyžadující potřebu zásahů velkých institucí, mezi jinými státní. Existuje však také jiný důvod, a tím je skutečnost, že Slezská univerzita je nová instituce, která má chuť řešit podobné úkoly nově, moderně, pomocí lidí nezatížených tradičním konzervativním viděním dosavadních problémů. K tomu totiž, aby tyto nové potřeby této transformace komplexně chápáného sociálního prostředí byly uspokojivě regulovány, je třeba radikálně změnit dosavadní definici role stávajících institucí a v důsledku toho i styl jejich práce. To znamená chování a výkony úředníků jako vykonavatelů legitimní pravomoci institucí. Úředník není ten, kdo občana kontroluje a případně odměňuje či trestá, ale reprezentant instituce, která poskytuje specifické služby. Občan je v tomto smyslu jeho klientem a řídící úlohu v jejich vztahu má z tohoto titulu on, analogicky vztahu obchodník-zákazník. Platí-li tato analogie, pak z toho plyne řada důsledků. Například, důležitá skutečnost, že výkon úředníka se nemůže řídit počtem obslužených zákazníků, ale takovým dynamickým kritériem, jako je jejich spokojenost. Z toho plyne i priorita potřeb kvalifikační přípravy pracovníků veřejné správy. Ten, kdo chce být dobrým úředníkem veřejné správy, by neměl jen splňovat základní požadavky vzdělání, jako dosud například střední školské plus nějakou odbornou či ekonomickou

právní nástavbu, ale důležitou prioritou v jeho přípravě by měly být obory sociální komunikace, psychologie a zejména příprava moderního manažera ve službách.

Struktura přednášek tohoto studijního oboru v naší vizi proto kromě všeobecné přípravy obsahuje:

1. Blok politologie a sociologie

(kromě základů metod a technik sociálního výzkumu jsou témata sociologie sídel a regionů, byrokracie, demokracie, welfare state, urbanistika, demografie, demokratická místní správa).

2. Blok právních disciplín

(vývoj veřejné správy, ústavní právo, správní právo, občanské právo, trestní právo, pracovní právo a právo sociálního zabezpečení, organizace veřejné správy).

3. Blok ekonomie a řízení veřejné správy

(základy tržní ekonomiky a ekonomiky veřejné správy, základy vědeckého řízení a organizace, marketing ve veřejné správě, základy plánování území a ekologie, geoinformační systém, prognostika a strategické rozhodování, hospodářská geografie).

Studium bude mít dvě základní roviny specializace:

A. Veřejná, sociální a zdravotní správa

Podnikatelské aktivity a tvorba nových pracovních míst, metody sociální práce, poradenství a rekvalifikace, organizace zdravotnictví a informatika ve zdravotnictví, sociální deviace, prevence sociálního selhání a krize, komunikace s klienty.

Volitelné předměty:

Sociální práce a deprivované sociální skupiny, penologie a postpenitenciární péče, sociologie medicíny, sociologie rodiny a mládeže.

B. Školská a kulturní správa

Organizace a řízení kultury a školství, právní základy školské a kulturní správy, teorie kultury a kulturní práce, památková péče, management galerií a podnikání v kultuře.

Volitelné předměty:

Přestupkové řízení, public relation ve veřejné správě, práce s informacemi, samospráva a lokální politické strany.

Smysl a hlavní důvod této informace je: Jsme tu, máme určitou vizi a představu o jejím naplnění a formulovali jsme první kroky k její realizaci. Chceme, aby studium mělo hodně praktické zaměření. Proto jsme výuku připra-

vili ve spolupráci s pracovníky veřejné správy v Opavě a širším opavském regionu. Do budoucna chceme tuto spolupráci rozšířit i do případného euroregionu, hlavně do Polska.

B. Koukola a J. Kapr